

[5. 71.]

BIJLAGE O.

VERSLAG van de immigratie en kolonisatie in de kolonie Suriname over het jaar 1876.

I. IMMIGRATIE.

In den ongunstigen toestand waarin de kolonie volgens het voorgaand Verslag in 1875 verkeerde, kwam weinig verbetering: Landbouw, handel en nijverheid bleven kwijnend; de immigratie, met de ontwikkeling van den landbouw in onmiddellijk verband staande, kon ook in 1876 tot geen krachtig leven geraken. De voornaamste oorzaken, die in 1875 aanleiding tot dien toestand gaven, bleven ook in 1876 haren nadeeligen invloed uitoefenen; alleen in de prijzen der koloniale producten kwam in de tweede helft van het jaar van lieverlede belangrijke verbetering.

De marktprijs van het hoofdproduct, ruwe suiker, die op 24 Augustus 1876 nog maar 17,12 cent het kilogram bedroeg, begon van dat tijdstip af te rijzen, tot zij op het einde des jaars 23,56 cent bereikte, dat is 6,44 cent of ruim $\frac{1}{3}$ meer dan sedert geruimen tijd het geval was geweest. Ook de prijzen der andere voortbrengselen verbeterden aanmerkelijk. Alligt zou hieruit de gevolgtrekking worden gemaakt, dat die gunstige ommekeer van dadelijken invloed op den landbouw was en tot meer onderneming aanmoedigde, maar, ofschoon niet ontkend kan worden dat vele suikerplantages nu goede voordeelen behaalden, moet van den anderen kant niet uit het oog worden verloren, dat de meeste planters, met een te beperkt bedrijfskapitaal werkende, door den sedert 1873 ondervonden tegenspoed, tot zulk eene uitputting waren geraakt, dat daardoor alleen geen herstel van den algemeenen achteruitgang kon verkregen worden.

Eene andere oorzaak toch van den algemeen kwijnenden toestand was onveranderd blijven voortbestaan. Het is toch niet genoeg om betere prijzen voor de voortbrengselen van den grond te kunnen krijgen, er behooren ook genoegzaam producten aanwezig te zijn, en om deze te bekomen moet de landbouw over voldoende bedrijfskapitaal beschikken kunnen. Maar juist deze factor van het voortbrengingsvermogen bleef achterwege. In weerwil de marktprijzen der hoofdvoortbrengselen verbeterd waren; in weerwil vele plantages ruimschoots rendeerden, enkele zelfs rijke vruchten afwierpen, bleef het kapitaal zich aan koloniale landbouwondernemingen onttrekken. In de kolonie zelve is te weinig kapitaal; ofschoon rijk aan natuurlijke hulpbronnen, is zij zelve te arm om deze te ontginnen en behoeft zij daartoe den steun van het buitenland. En ofschoon in Europa en Noord-Amerika overvloed van kapitaal aanwezig is, waarvoor niet altijd eene goede plaatsing kan gevonden worden, is het afkeerig om ook maar een betrekkelijk gering gedeelte te steken in aanplantingen van cacao, tabak of koffij, of wel in op groote schaal en naar de eischen van de wetenschap ingerigte centraal-suikerfabrieken en rietaanplantingen, die, wel bestuurd, onmisbaar goede renten afwerpen moeten; het schijnt den toe-

stand te wantrouwen; van den eenen kant omdat het dien niet kent en door valsche voorstellingen op een dwaalspoor wordt gebragt, en ten andere omdat het meent er geen zekerheid van arbeid bestaat.

Het gebeurde met de immigratie in 1876 scheen voor de gegrondheid van dit laatste gevoelen veel te pleiten. Terwijl de immigratie uit China, hoofdzakelijk wegens de hooge kosten en de bezwarende bepalingen ten aanzien der verpligte voeding en vrije terugvoer na verloop van vijf jaren, niet weder geopend werd; terwijl ook uit Afrika, misschien het land der toekomst voor de emigratie naar West-Indië, voor alsnog geen arbeiders te verkrijgen waren; en die uit Barbados tot geen noemenswaardige ontwikkeling kwam, werd, toen er juist eenige bestellingen van planters voor immigranten uit Britsch Indië ontvangen waren en daarvan aan den agent van emigratie te Calcutta mededeeling was gedaan, den 7den October 1876 van dezen een schrijven dd. 21 Augustus te voren ontvangen, waaruit moest worden opgemaakt, dat de immigratie uit Britsch Indië sedert verleden jaar was geschorst en dat zij niet dan op nadere magtiging van het Britsch-Indisch bestuur kon worden heropend.

Officieel was daarvan niets vernomen, maar de tijding was voldoende om eene rilling over het gansche land te brengen. De maat der beproevingen, die de kolonie in de laatste jaren had doorgestaan, scheen nog niet vol te zijn. »Het leven der kolonie is de landbouw, en het leven van den kolonialen landbouw is de immigratie,» had een der sprekers in de Koloniale Staten gezegd en de alomme heerschende neerslagtigheid en druk door die ongunstige tijding teweeg gebragt, getuigde van de waarheid van die stelling. Het schorsen der immigratie, eerst op een tijdstip bekend geworden, dat de landbouw versterking van arbeidskrachten noodig had, schokte het crediet dermate, dat have en bezitting op eene schromelijke wijze in waarde verminderden. Huizen en plantages werden tegen spotprijzen verkocht, of konden, te koop aangeboden, geen koopers vinden. Zoo werden, om een voorbeeld te noemen, den 14den December 1876 de suikerplantages de Goudmijn en Rozenburg c. a., verkocht voor de som van f 15 500; en zulks in weerwil zich daarop bevonden ruim 80 werkbare immigranten, die, aangezien de kosten van aanvoer zoowel als van terugvoer voldaan of van de koopsom ingehouden waren, *kosteloos* in dienst van den kooper overgingen; in weerwil dat de gronden zich in behoorlijken staat van bewerking bevonden en er voor ongeveer 300 vaten suiker van 750 K.G. aan riet voorhanden was. Nog het jaar te voren was er een *tweede* hypotheek van f 60 000 op gevestigd geworden.

Eene andere in werking zijnde suikerplantage, Pieterszorg en den grond Andresgift, zeer gunstig gelegen aan de rivier Beneden-Commewijne, werd den 15den December

verkocht voor de som van f 8900. En dit alles gebeurde terwijl de suikermarkt zoo belangrijk gerezen was. De ondernemingsgeest, voortvarendheid en geestkracht der voorvaderen, die met veel gebrekkiger middelen dan de tegenwoordige tijd oplevert, de kolonie hadden aangelegd, schenen ten aanzien van Suriname geweken te zijn; het crediet had een gevoeligen schok geleden.

Intusschen, het in zoo onbepaalde termen gesteld berigt, betreffende de schorsing der emigratie gaf aanleiding om per omgaanden post om inlichtingen te vragen.

Bij brief van den agent te Calcutta dd. 15 December 1876, die alhier den 11den Februarij daaraanvolgende ontvangen werd, werden deze verstrekt, waaruit bleek, dat de schorsing was bevolen bij het volgend schrijven:

» N°. 251, dated Simla, the 23 Augustus 1875. »

» From A. O. HUME, Esq. C. B. Secretary to the Government of India, Dept. of Revenue, Agriculture and Commerce, to the Secretary to the Government of Bengal, Judicial Department. In circulating for the information of the Government of Bengal the accompanying report by Her Majesty's Consul in Surinam on the condition of Indian immigrants in that Colony during the year 1874, I am directed to state that, in consideration of the excessive mortality among the immigrants disclosed in the returns, the Government of India have found it necessary to inform the Dutch Government that emigration to Surinam, which has been suspended since April 1874, cannot be resumed until adequate remedies to the unsatisfactory state of things which now exists have been supplied. »

De oorzaken van die buitengewone sterfte in 1874 zijn vermeld in de verslagen van het immigratie-departement over 1873 en 1874 en komen in de hoofdzaak overeen met die, welke door den Britschen consul in zijn rapport over 1874 aan de Indische Regering waren opgegeven. De heer COHEN deelt daaromtrent toch mede:

» This high rate of mortality among the Indian immigrants, I am inclined to ascribe in a great measure to their parsimonious character, preferring to hoard up their earnings than either to receive rations chargeable at the Government rate or to procure for themselves proper nourishment, engendering weakness of blood and general debility, rendering themselves easy victims to the variable effects of the climate or to the certainty of gangrene resulting from ulcers caused by the slightest skin wound, from which few recover; and which, in fact, may be said to be the principal illness among them. »

Onverklaarbaar is het echter, dat genoemd bevel tot schorsing der emigratie niet tijlig werd ter kennis gebracht van de Nederlandsche Regering, te meer dewijl zulks toch duidelijk daarin staat uitgedrukt. De heer VAN CUTSEM, ofschoon het nu betreurende dat het hem niet ingevallen was om daarvan onmiddellijk aan het Surinaamsch Gouvernement mededeeling te doen, dacht niet anders, en hij had daar reden toe, of het was zonder dralen gedaan door het Indisch Gouvernement of de Britsche Regering zelve. Maar thans eerst bespeurt hij dat het niet heeft plaats gehad, en hij waagt er onderstellenderwijze bij te voegen, dat: » Her Britannic Majesty's Minister at the Hague must have been wanting in clearness in his communications. »

Hoe het zij, had de immigratie sedert April 1874 niet stil gestaan, ten gevolge der uitputting van het premiefonds en van andere oorzaken, waren er in dat en in het volgend jaar weder op nieuw bestellingen gedaan geworden, de schorsing zou dan van zelf reeds aan het licht gekomen zijn.

De onderhandelingen die daarop door de Hooge Regering tot het weder openstellen der emigratie werden gevoerd, hadden aanvankelijk dat gelukkig gevolg, dat de Gouverneur bij telegram van 14 Februarij 1877 van den Minister van Kolonien berigt ontving, dat de Britsche Regering het verschepen van 300 koelies voor het loopend seizoen had toegestaan.

Deze koelies waren meerendeels vroeger aangevraagd op de voorwaarden den 20sten Februarij 1876, krachtens art. 20 van het Koninklijk besluit van 22 Maart 1872, n°. 27, door middel van het Gouvernements advertentieblad ter kennis van belanghebbenden gebracht.

In verband met het den 17den Februarij 1876 atgekondigd besluit voor het uitloven van premien voor den aanvoer van arbeiders, waren de kosten van aanvoer, na aftrek der premie voor ieder aangevraagd immigrant, geraamd op f 165, waarvan f 85 bij de aanvraag moest worden gestort en voor het saldo, opvraagbaar ingevolge art. 6 van het Koninklijk besluit van 22 Maart 1872, n°. 26, zekerheid gesteld moest worden. Vóór de overname der immigranten moest voor de kosten van terugvoer eveneens zekerheid worden gegeven.

In het vorige verslag zijn de bezwaren vermeld, die tegen het vigerend stelsel van immigratie bestaan en tevens dat het Gouvernement op middelen was bedacht om daaraan tegemoet te komen. Die middelen zouden bestaan in de oprichting van een immigratiefonds, waartoe op den 1sten Februarij 1876 eene ontwerpverordening aan de Koloniale Staten werd aangeboden. De verbeteringen die, voor zoo verre de immigratie door tusschenkomst van het Gouvernement geschiedt, daarmee worden beoogd, zijn voornamelijk de volgende:

Naardien de kosten van aanvoer volgens raming jaarlijks ter algemeene kennis worden gebracht, weet de planter vóór hij zijne aanvraag inzendt het bedrag dat hij betalen moet en kan daarnaar zijne berekening maken. Voor het bedrag, dat hij volgens raming schuldig wordt, geeft hij zekerheid. In plaats van het bij de aanvraag te storten bedrag, dat met hetgeen nog later werd opgevraagd, tot de afrekening renteloos liggen bleef, worden de kosten van aanvoer nu geheel door het immigratie-fonds voorgeschoten en komt ten laste van den planter $\frac{1}{2}$ gedeelte van het voor ieder vastgesteld bedrag naar evenredigheid van het aantal hem als geschikt toebedeelde immigranten. Van het op deze wijze verschuldigd bedrag betaalt hij $\frac{1}{2}$ bij de toedeeling en het saldo in 4 gelijke termijnen, die op het einde van het 2de, 3de, 4de en 5de jaar na de toedeeling verschijnen. Voor ongeschikte arbeiders, wanneer zij hem wegens familiebetrekking met andere immigranten worden toebedeeld, behoeft hij, even als voor kinderen beneden 10 jaren, niets te betalen. Voor gedeeltelijk geschikten betaalt hij naar evenredigheid. Immigrant die bij aankomst ziek worden bevonden, worden niet meer voor zijne rekening ter verpleging naar het hospitaal gezonden; dit zal voortaan worden gedaan voor rekening van het fonds, en na herstel worden zij ingedeeld voor den nog on vervulden diensttijd, waarvan naar evenredigheid wordt betaald. Voor immigranten, die na te zijn ingeleeld, binnen 3 maanden ongeschikt worden of sterven, wordt het betaalde teruggegeven, zoodat ook die kosten voor rekening van het fonds worden gebracht. Eindelijk komen de kosten van terugvoer of afkoop daarvan geheel ten laste van het fonds.

Deze voordragt werd met eenige verandering, vooral wat de wijze van beheer en het stelsel van zekerheid betroffen, op den 12den Februarij 1877 door de Koloniale Staten goedgekeurd.

Van deze inderdaad vrijgevege bepalingen, die het fonds in het leven roept, is te verwachten, dat het een krachtig middel zal zijn tot aanmoediging van de immigratie en daardoor van den landbouw in het algemeen, zoodat het wenschelijk is dat die veredening spoedig in werking trede. Niet te ontkennen is het echter, dat de inkomsten van het fonds, hoofdzakelijk gevoed door het nog beschikbaar bedrag der geldleening van f 900 000, het planters-aandeel in de kosten van aanvoer en de daarvoor te betalen interessen, verre beneden de uitgaven zullen zijn en het bestuur in tijds op de middelen dient bedacht te zijn om het in wezen te houden.

Omtrent de immigratie uit Barbados is reeds aangestipt, dat zij tot geen loemenswaardige ontwikkeling kwam, in weerwil nog aan een tweelen persoon, den heer A. A. GRELL, bij Gouvernements Resolutie van 1 December 1876, lit. C, n°. 15, en later nog aan een derden, den heer J. BLACKWOOD, bij Gouvernements Resolutie van 31 Januarij 1877, lit. C, n°. 14, eene acte van bekenheid en toelating werd gegeven, om, overeenkomstig de bepaling van art. 3 van het Koninklijk besluit van 26 Januarij 1865, n°. 46, emigrant te mogen aannemen. De reden daarvan was in de eerste plaats de mededinging van het naburige Britsch Guyana. Behalve de veertiendaagsche maildienst, is er in 1876 nog een wekelijksche stoombootdienst bijge-

komen, waardoor arbeiders voor \$ 1 heen en voor \$ 2 terug kunnen gaan, wanneer zij al niet van den vrijen overvoer, die het Gouvernement van Britsch Guyana aan landbouwarbeiders verstrekt, gebruik willen maken. Regtstreeksche gemeenschap tusschen Barbados en Suriname bestaat alleen met schooners, waarmede de overtocht geschiedt tegen betaling van een passagegeld van f 25 per hoofd. Al had nu ook al het Gouvernement van Barbados niet geweigerd om aan Suriname vergunning te verleen om op het voorbeeld van Britsch Guyana eene vrije emigratie in het leven te roepen, dat is, eene emigratie van arbeiders door tusschenkomst van een gouvernements-agent maar zonder eenige verbindtenis tot arbeid, dan nog zou de mededinging van Britsch Guyana feitelijk zijn in den weg getreden.

Vervolgens zijn de inwoners van Barbados zeer aan hun eiland gehecht en moeilijk te bewegen het te verlaten. Het verschijnsel doet zich dan ook voor, dat de immigratie dáár nagenoeg even sterk als de emigratie is. Slechts door nood gedrongen en met het vooruitzicht om later weder terug te gaan, wil de Barbadianische neger zich tijdelijk in den vreemde vestigen. De gelegenheid om kosteloos naar Demerary te kunnen gaan, wanneer de oogst op Barbados binnen is en daar geen werk meer is te krijgen, om dan na een paar maanden of vroeger voor weinig geld naar zijn eiland terug te kunnen keeren, is te aanlokkelijk voor hem dan dat hij zijne gedachten op eene verhuizing naar Suriname zoude vestigen.

Eindelijk kan de emigratie van arbeiders op Barbados zich niet in populariteit verheugen. Ofschoon het eiland digter is bevolkt dan enig land der aarde en de aanwas in den laatsten tijd ongeveer 2 percent bedroeg, wordt de emigratie toch niet aangemoedigd. Overvloed van werkrachten maakt den arbeid goedkoop, en het schijnt dat deze stelling ook op Barbados begrepen wordt. Het is niet te hopen, maar het leidt er toe, dat wanneer niet in tijds het groote nut eener voldoende emigratie begrepen wordt, het evenwigt tusschen de bevolking en den grond later op andere wijze zal worden hersteld, zoo als in 1854 o. a. het geval is geweest, toen ruim 18 000 menschen ($\frac{1}{2}$ der geheele bevolking) door de cholera zijn weggeraapt geworden.

Buitenlandsche agenten en depôts.

Bij Gouvernements resolutie van 17 Februarij 1876, lit. C, n°. 14, werd de heer ED. VAN CUTSEM te Calcutta benoemd tot agent voor de emigratie naar Suriname. Het is niet bekend of deze keuze reeds door het Britsch Gouvernement is goedgekeurd geworden. (1)

Het gunstig gelegen depôt op Garden Reach, Calcutta, waarvan de huur met 15 Januarij 1876 verstreken was, werd weder voor den tijd van 3 jaren ingehuurd, met wederzijlsch regt van opzegging binnen 6 maanden in geschrifte.

Aankomst der immigranten in de kolonie.

De eenige aanvoer van immigranten had plaats van Barbados met schooners onder Engelsche vlag ten behoeve der plantages Peperpot, Kent en Visserszorg. Het geheele aantal bedroeg 43 hoofden, te weten: 25 mannen, 13 vrouwen en 5 kinderen, die zich voor den tijd van drie jaren verbonden hadden met het regt van vrijen terugvoer na het volbrengen van 900 werktaken.

Bij het onderzoek aan boord, waarbij geen klagten werden gedaan, werd een man voor rekening van den huurder wegens ziekte naar het militair hospitaal gezonden.

De premien werden volgens het vigerend besluit aan de regthebbenden uitbetaald.

Getalsterkte, huwelijken, geboorte en sterfte onder de immigranten, hun algemeene toestand en andere bijzonderheden.

I. UIT WEST-INDIE.

	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.
Op den 1sten Januarij 1876 bevonden zich in de kolonie	276	184	63	75	598
Vermeerderd door:					
aankomst	25	13	2	3	43
geboorte	»	»	11	11	22
overschrijving van meisjes die den leeftijd van 16 jaren hebben bereikt	»	3	»	»	3
terugkeer van desertie. .	6	1	»	»	7
	307	201	76	89	673
Verminderd door:					
geëindigden diensttijd. .	101	89	22	27	239
overschrijving van meisjes die den leeftijd van 16 jaren hebben bereikt	»	»	»	3	3
ontbinding van het contract op verzoek van partijen.	»	2	1	1	4
desertie	31	14	3	4	52
overlijden.	17	4	5	1	27
Blijft op 31 December 1876	158	92	45	53	348

Huwelijken hadden niet onder hen plaats.

De geboorten bedroegen 22, dat is: 15.9 ten honderd van het gemiddeld aantal vrouwen.

Het sterftecijfer bedroeg 5.55 ten honderd van de gemiddelde bevolking.

Velen wier diensttijd geëindigd is, zijn in de kolonie gebleven en werken zonder contract op de plantages of elders.

II. UIT NEDERLAND.

Op den 1sten Januarij 1876 bevonden zich in de kolonie 37 mannen.

Vermeerderd door terugkeer van desertie 1 »

38 mannen.

Verminderd door:

geëindigden diensttijd 8 »

ontbinding van het contract, op verzoek van partijen 6 »

desertie 4 »

overlijden. 1 »

Blijft op den 31sten December 1876 . . 19 mannen.

Het sterftecijfer beliep 3.51 ten honderd van de gemiddelde bevolking.

(1) Volgens bericht uit het alhier uitkomend dagblad „de West-Indier“, overgenomen uit de *London Times* van den 28sten Februarij jl., is de heer E. VAN CUTSEM te Calcutta door de Britsche Regering als agent van de emigratie van Britsch Indie naar Suriname erkend.

III. UIT NEDERLANDSCH INDIE VAN
CHINESCHEN LANDAARD.

Op den 1sten Januarij 1876 bevonden zich in de kolonie 67 mannen.

Welk getal in den loop van het jaar niet is vermeerderd, doch verminderd door:

desertie	1
overlijden	2
	— 3 »

Blijft op den 31sten December 1876 . . 64 mannen.

Het sterftecijfer bedroeg 3.01 ten honderd van de gemiddelde bevolking.

IV. UIT BRITSCH INDIE.

	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.
Op den 1sten Januarij 1876 bevonden zich in de kolonie	1682	666	372	239	2959
Vermeerderd door:					
foutive opgave bij de geboorte	»	»	»	1	1
geboorte	»	»	55	39	94
overschrijving van jongens en meisjes die den leeftijd van 16 jaren hebben bereikt . . .	15	12	»	»	27
Verminderd door:					
foutive opgave bij de geboorte	»	»	1	»	1
desertie	2	»	»	»	2
ontbinding van het contract op verzoek van partijen.	1	1	»	»	2
overschrijving van jongens en meisjes die den leeftijd van 16 jaren hebben bereikt . . .	»	»	15	12	27
overlijden	47	21	22	19	109
Blijft op den 31sten December 1876.	1647	656	389	248	2940

Er hadden geene huwelijken plaats.

Het geboortecijfer bedroeg 14.22 op de honderd vrouwen.

Het sterftecijfer bijna 3.63 van de gemiddelde bevolking.

Indien het aantal vrouwen gelijk aan dat der mannen ware geweest, dan kan, volgens de verhouding der bovenstaande getallen, worden aangenomen, dat het aantal geborenen ruim het dubbel van dat der gestorvenen zou zijn geweest. De zedelijkheid der vrouwen laat bij velen wel te wenschen over, en het is te betreuren, dat bij het ongenoegzaam aantal vrouwen, de koelies zich niet meer met de kreolen vermengen dan thans het geval is, waartoe de schraapzuchtige geaardheid der koelies, of liever hun zucht om zooveel mogelijk geld bijeen te garen, wel het hare schijnt bij te dragen.

Kwartaalsgewijze was de sterfte onder deze immigranten sedert hunne aankomst in 1873:

	1873.	1874.	1875.	1876.
In het 1ste kwartaal. . .	»	5.81	2.42	0.63
» » 2de » . . .	»	5.43	1.76 ^s	0.93
» » 3de » . . .	2.58	3.35	1.25	1.03
» » 4de » . . .	5.53	3.15 ^s	0.95	1.03
» » geheele jaar. . .	17.25	18.54	6.35	3.63

ten honderd van de gemiddelde bevolking.

Dit tabelletje toont aan:

1°. dat de ziekte en zware sterfte onder de koelies zeer kort na hunne komst in de kolonie ontstond, waartoe niet weinig schijnt te hebben bijgedragen hunne slechte constitutie, verergerd ten gevolge van den hongersnood in 1873 in Tirhoot (Britsch Indie);

2°. dat de grootste sterfte heeft geheerscht gedurende de eerste zes maanden na aankomst, zijnde het tijdperk waarop allen regt hadden op voedsel, hun volgens Gouvernements tarief door den huurder te leveren.

De geboorte en sterfte onder deze immigranten waren transportsgewijs gedurende het derde jaar van hun verblijf in de kolonie als volgt:

N A A M VAN HET S C H I P.	Intrede van het 3de jaar na aankomst.	A A N T A L I M M I G R A N T E N.												Sterfte ten honderd in het 3de jaar.
		Aanwezig bij de intrede van het 3de jaar.				Geboren in het 3de jaar.		Totaal in het 3de jaar.	Sterfte gedurende het 3de jaar.					
		Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Jongens.	Meisjes.		Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.	
Lalla Rookh . .	8 Junij 1875	209	60	35	21	3	2	330	4	»	1	1	6	1,82
Bengal	8 Julij 1875	262	104	42	26	3	3	440	7	3	1	1	12	2,73
Yorkshire	25 Aug. 1875	272	122	47	21	12	5	479	6	3	5	3	17	3,55
Mangalore . . .	8 Nov. 1875	167	76	39	24	2	8	316	5	2	1	2	10	3,16
Calcutta	25 Nov. 1875	198	59	35	21	2	4	319	8	2	2	2	14	4,39
Kate Kellock. .	18 Jan. 1876	165	93	64	43	12	5	382	7	6	5	3	21	5,50
Medea	14 Febr. 1876	219	86	53	38	7	5	408	7	6	3	2	18	4,41
Howrah	8 April 1876	207	77	51	36	4	8	383	5	3	3	1	12	3,13
Totaal . .		1699	677	266	230	45	40	3057	49	25	21	15	110	3,60

De sterfte onder de immigranten uit Britsch Indie was in 1876 op de verschillende plantages als volgt:

A. Gemiddelde sterfte 3,63 ten honderd.

B. Namen der plantages zonder sterfte:

1. Petersburg, suikerplantage in Boven-Suriname;
2. la Paix, » » Boven-Cottica;
3. Frederiksdorp, * cacao-en banannen- » Beneden-Cottica; plantage
4. Kwatta, * » » Beneden-Para;
5. Lúst en Rust, » » Ben.-Suriname;
6. Berlijn, » » Beneden-Cottica;
7. de Maasstroom, * » » »
8. Dijkveld, suikerplantage » Beneden-Para;
9. Vriendsbeleid en Ouderszorg, * cacaoplantage » Ben.-Commewijne;
10. Margarethenburg, * » » Nickerie.

Het is niet te verwachten dat plantages, waar 100 en meer immigranten gevestigd zijn, onder deze categorie kunnen voorkomen.

C. Beneden het gemiddeld sterftcijfer:

1. Catharina Sophia, suikerplant. in Ben.-Saramacca,	Pct. 1,43
2. Leasowesen Sarah, katoenpl. » Coronie,	1,59
3. Hooyland, suikerplant. » Commetewane,	1,79
4. de Resolutie, » » Ben.-Suriname,	1,80
5. Visserszorg, » » Ben.-Commewijne,	2,08
6. Caladonia, cacaoplant. » Ben.-Saramacca,	2,33
7. Hazard, suikerplant. » Nickerie,	2,56

8. Joh. Catharina, cacaoplant. in Ben.-Saramacca,	Pct. 2,63
9. Waterloo, suikerplant. » Nickerie,	2,73
10. de Eendragt, » » Perica,	2,97
11. Burnside, » » Coronie,	3,03
12. Groot Chatillon, » » Boven-Suriname,	3,23
13. Alkmaar, » » Ben.-Commewijne,	3,26
14. Alliance, » » Matappica,	3,37

D. Boven het gemiddeld sterftcijfer:

1. Hamptoncourt, suikerplant. in Nickerie,	3,70
2. Goudmijn, » » Bov.-Commewijne,	3,75
3. Voorburg, » » Ben.-Suriname,	4,00
4. Meerzorg, » » »	4,23
5. Zorg en Hoop, » » Ben.-Cottica,	4,48
6. Dordrecht, » » Ben.-Suriname,	4,65
7. Rust en Werk, » » Ben.-Cottica,	4,71
8. Kent, » » Ben.-Saramacca,	4,76
9. Zoelen, » » Ben.-Commewijne,	5,00
10. St. Barbara * » » Bov.-Suriname,	5,20
11. Vreeland » » »	5,55
12. Kroonenburg » » Ben.-Cottica,	6,12
13. Jagtlust, cacaoplant. » Ben.-Suriname,	6,83
14. Boxel, suikerplant. » Boven-Para,	8,33
15. de Guinesche vriendschap » » Boven-Suriname,	11,25
16. Katwijk, cacaoplant. » Ben.-Commewijne,	11,76
17. Wederzorg, » » »	14,29
18. de 3 Gebroeders, suikerplant. » Boven-Suriname,	17,50

De koelies van plantage de drie Gebroeders, zijn sedert Juni 1876 naar plantage de Resolutie, en die van de Guinesche Vriendschap naar plantage Catharina-Sophia overgeplaatst.

De plantages met een * geteekend zijn in 1875 zonder sterfte geweest.

Overigens zijn onder deze sterftcijfers (C en D) niet begrepen de sterfte ten gevolge van moord, manslag, verdrinking, verwonding door machinerie, en de kraam, dewijl die gevallen niet met de plaatselijke gezondheids-toestand in betrekking staan.

Op de navolgende plantages is de sterfte door de geboorte overtroffen, in weerwil van het betrekkelijk gering aantal vrouwen: 1. La Paix; 2. Frederiksdorp; 3. de Maastroom; 4. Margarethenburg; 5. Lust en Rust; 6. Berlijn; 7. Dijkveld; 8. Leasowes en Sarah; 9. de Resolutie; 10. Caledonia; 11. de Eendragt; 12. Groot Chatillon; 13. Alliance; 14. Hamptoncourt; 15. Voorburg; en 16. St. Barbara.

V. UIT CHINA.

	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.
Op den 1sten Januarij 1876 bevonden zich in de kolonie	332	6	7	7	352
Vermeerderd door { het sluiten van nieuwe werkovereenkomsten	16	»	»	»	16
door { terugkeer van desertie	4	»	»	»	4
door { geboorte	»	»	»	1	1
	352	6	7	8	373
Verminderd door { geëindigden diensttijd	88	5	6	4	103
door { desertie	17	»	»	»	17
door { overlijden	5	»	»	»	5
Blijft op 31 December 1876	242	1	1	4	248

Er hadden geen huwelijken en slechts 1 geboorte plaats. Het sterftcijfer bedroeg 1.65 ten honderd van hunne gemiddelde bevolking.

Nagenoeg alle Chinezen wier contracten geëindigd zijn, hebben zich als winkelier of kolenbrander, anderen weder als arbeiders bij den landbouw of de goudvinding verhuurd. Het ware wenschelijk indien deze immigratie op billijke termen weder hervat konde worden. Niet alleen toch zijn de Chinezen een krachtig, intelligent en nijverig volk, maar zij leven beter en verteren ook meer dan de koelies, terwijl velen met inlandsche vrouwen leven, die zij over het algemeen goed behandelen. Ook op hun woord en goede trouw is meer staat te maken dan bij de koelies, wier gebrek aan waarheidsliefde hun grootste ondeugd is en het onderzoek hunner menigvuldige klagten uiterst moeilijk en lastig maakt.

Verbreking en wijziging van werkovereenkomsten en tijdelijke tewerkstelling op andere plantages.

(Artt. 46, 48 en 62 Koninklijk besluit van 22 Maart 1872, n°. 27.)

Met onderling goedvinden en onder goedkeuring van den Gouverneur werden de contracten ontbonden van:

4 immigranten uit West-Indie, afkomstig van plantage Catharina Sophia;

6 immigranten uit Nederland, te weten 2 van de plantage Pieterszorg en 4 van de plantage Burnside;

2 immigranten uit Britsch Indie, 1 van de plantage Jagt-lust en 1 van de plantage Meerzorg;

de beide laatsten met terugbetaling der kosten van aanvoer in evenredigheid van den nog on vervulden diensttijd.

Voorts zijn ten gevolge van vermindering der suikercultuur met onderling goedvinden van partijen, de contracten der immigranten uit Britsch Indie, gevestigd op de plantages de Drie Gebroeders, de Guinesche Vriendschap en Dijkveld, voor den nog overigen diensttijd overgenomen door de eigenaren van de plantages de Resolutie en Catharina Sophia, en zijn dus overgeplaatst:

40 immigranten van plantage de Drie Gebroeders naar plantage de Resolutie;

25 immigranten van plantage de Guinesche Vriendschap; en

37 immigranten van plantage Dijkveld naar plantage Catharina Sophia.

Certificaten wegens geëindigden diensttijd. (Art. 49).

In 1876 zijn uitgereikt wegens volbragten diensttijd:

128 certificaten aan immigranten uit West-Indie;

13 » » » » Nederland;

2 » » » » Britsch Indie; en

79 » » » » China;

222 te zamen.

De opname van het voltallig signalement van den immigrant in het certificaat van ontslag is van groot nut gebleken, omdat daardoor zijn indentiteit gemakkelijk kan worden bewezen en het verkoopen van het stuk aan anderen wordt belet, dat dikwijls onder de Chinezen geschiedde.

Nieuwe overeenkomsten. (Artt. 51 en 52).

In 1876 zijn 16 nieuwe werkovereenkomsten van immigranten uit China, in te gaan onmiddellijk na expiratie van de voorafgaande verbindtenis, geregistreerd geworden.

Terugreis van immigranten. (Artt. 72, 73 en 74).

Aan de immigranten uit West-Indie, wier contracten met onderling goedvinden verbroken waren, is voor rekening van den huurder vrije overtocht over Demerary naar Barbados verleend. Zij zijn echter uit vrije verkiezing in Demerary gebleven.

Slechts enkele Chinezen hebben hun regt op vrijen terugvoer behouden; de anderen hebben, met afstanddoening van dat regt, aan de premie van f 150, die hun door den agent van de Surinaamsche emigratie-maatschappij in China na het einde van hun contract is toegezegd, de voorkeur gegeven.

Van de immigranten uit Nederland en Barbados, wier contracten zijn geëindigd, heeft geen het regt op vrijen terugvoer bedongen.

Huisvesting en geneeskundige verpleging. (Art. 56).

Hieromtrent is niets nieuws mede te deelen.

Eene wijziging der verordening omtrent de geneeskundige verpleging is dringend noodig bevonden; een beter toezigt en meer onafhankelijkheid der districts-geneesheeren van de planters, behoort daarbij op den voorgrond te staan. Eene voordragt daaromtrent is bij het Bestuur in overweging. (1)

(1) De bedoelde verordening is op den 19den April 1877 aan de Koloniale Staten ter goedkeuring aangeboden.

De geneeskundige behandeling en verpleging bepaalde zich tot het navolgend aantal immigranten :

	I M M I G R A N T E N U I T :					TOTAAL.
	West-Indie.	Nederland.	Nederlandsch Indie, van Chineschen landaard.	Britsch Indie.	China.	
Op den 1sten Januarij 1876 waren onder behandeling .	68	10	9	419	37	543
Gedurende het jaar 1876 onder behandeling gekomen. . .	1 317	31	115	9 800	451	11 714
	1 385	41	124	10 219	488	12 257
Hiervan zijn { hersteld . . .	1 328	37	116	9 776	443	11 700
{ overleden . . .	22	1	2	102	5	132
Bleven op 31 December 1876 onder behandeling	35	3	6	341	40	425
Het aantal ziekedagen in 1876 bedroeg.	14 441	1 556	4 060	116 520	6 531	143 108

Deze tafel, vergeleken met de gemiddelde sterkte, geeft tot resultaat, dat op elk honderdtal immigranten uit:

Nederland	voorkwamen 111 ziektegevallen;
Nederlandsch Indie, van Chineschen landaard	» 176 »
China	» 327 »
West-Indie	» 278 »
Britsch Indie	» 332 »
en gemiddeld	307 »

Voorts dat ieder immigrant uit:

China	gemiddeld had 21,7 zieke- of hospitaaldagen in het jaar;
West-Indie	» » 30,5 » »
Britsch Indie	» » 39,5 » »
Nederland	» » 55,6 » »
Nederlandsch Indie	» » 62,0 » »
dat is gemiddeld door elkander	37,5 » »

De immigranten van Chineschen landaard uit Nederlandsch Indie hebben dus het meest, en die regtstreeks uit China afkomstig zijn, het minst door ziekte geleden.

Districtsgewijze was het bedrag der ziekedagen van alle immigranten als volgt:

gemiddeld over
iedereen immigrant
in het jaar.

Beneden-Suriname	23 344 ziekedagen,	24,3
Nickerie	10 081 »	27,3
Perica	3 474 »	34,7
Beneden-Para	1 874 »	36,4
Beneden-Cottica	23 431 »	38,1
Coronie	9 391 »	40,5
Boven-Para	1 467 »	41,9
Beneden-Saramacca	15 691 »	42,5
Beneden-Commewijne	15 501 »	44,0
Boven-Suriname	12 811 »	47,2
Boven-Cottica	1 355 »	49,2
Matappica	13 869 »	53,3
Boven-Commewijne	5 938 »	62,5
Commewane	4 881 »	74,0

De onmiddellijke oorzaken van het overlijden der immigranten, waaruit tevens kunnen worden afgeleid de voornaamste ziekten, die in 1876 onder hen heerschten, waren als volgt:

IMMIGRANTEN UIT:					Totaal.	Oorzaken van den dood.
West-Indie.	Nederland.	Nederl. Indie, van Chineschen landaard.	Britsch Indie.	China.		
8	»	»	25	1	34	kwaadaardige koorts (febris perniciosus).
1	»	»	7	»	8	waterzucht (hydropsia).
1	»	»	»	1	2	borstwaterzucht (hydrotorax).
3	1	»	3	1	8	dysenterie (dysenteria).
2	»	»	4	1	7	diarrhee (diarrhaea).
»	»	»	19	»	19	verval van krachten (collapsus).
1	»	»	»	»	1	uitputting
1	»	»	»	»	1	zwakte (debilitas).
2	»	1	2	»	5	tering (phthisis).
»	»	»	1	»	1	wormziekte (helminthiasis).
1	»	»	1	»	2	slechte spijsvertering (dyspepsia).
2	»	»	15	»	17	stuipen (convulsiones).
»	»	»	3	»	3	beroerte (apoplexia).
1	»	»	»	»	1	hersenseroerte (apopl. cerebral.).
»	»	»	1	»	1	geelzucht (icterus).
1	»	»	1	»	2	leverziekte (morbi hepatis).
»	»	»	1	»	1	leverabsces (absces hepatis).
»	»	»	1	»	1	buikziekte.
1	»	»	»	»	1	nierziekte (nephritis).
»	»	»	2	»	2	longontsteking (pneumonia).
»	»	»	2	»	2	luchtpijpontsteking (bronchitis).
»	»	»	2	»	2	bezetting op de borst (emphysema pulmonum).
»	»	»	2	»	2	etterbloed vergiftiging (pyaemia).
»	»	»	4	»	4	yaws.
»	»	1	»	»	1	huiduitslag (impetigo).
»	»	»	5	»	5	koudvurige wonden (ulcera gangraenasa).
»	»	»	1	»	1	zonnesteek (congest. cerebr.).
»	»	»	1	»	1	opium vergiftiging (intoxic. opii).
25	1	2	103	4	135	

IMMIGRANTEN UIT:					Totaal.	Oorzaken van den dood.
West-Indie.	Nederland.	Nederl. Indie, van Chineschen landaard.	Britsch Indie.	China.		
25	1	2	103	4	135	
»	»	»	1	»	1	vloeiing (fluxus).
»	»	»	1	»	1	gevolgen van de kraam.
»	»	»	1	»	1	verwonding door machinerie.
»	»	»	1	1	2	verdrinken.
»	»	»	1	»	1	manslag.
»	»	»	1	»	1	moord.
2	»	»	»	»	2	onbekend (de een overleden in 1873 en de ander in 1874, waarvan geen opgave is gedaan).
27	1	2	109	5	144	

De sterfte onder de immigranten in het algemeen was op de verschillende plantages, waar zich minstens 10 immigranten bevonden in 1876, als volgt:

a. Het gemiddeld sterftecijfer bedroeg 3,70.

b. Namen van plantages waar geen sterfte onder de immigranten is voorgekomen:

1. Petersburg, suikerplantage in Bov. Suriname;
2. Margarethenburg, cocaoplantage » Nickerie;
3. la Paix, * suikerplantage » Bov.-Cottica;
4. Kwatta, * cacaoplantage » Ben.-Para;
5. Frederiksdorp, * cacao- en banannen-plantage » Ben.-Cottica;
6. Lust en Rust, cacaoplantage » Ben.-Suriname;
7. Berlijn, » » Ben.-Cottica;
8. Paradise, * suikerplantage » Nickerie;
9. de Maasstroom, * cacaoplantage » Ben.-Cottica;
10. Vriendsbeleid en Ouderzorg, * » » Ben.-Commewijne.

Op die met een * geteekend heeft ook in 1875 geen sterfte onder de immigranten plaats gehad.

Het spreekt van zelf dat onder deze categorie wel nimmer plantages zullen voorkomen, waar de getalsterkte der immigranten 100 en meer bedraagt.

c. Beneden het gemiddeld sterftecijfer:

	Pct.
1. Visserszorg, suikerplant. in Ben.-Commewijne,	1,25
2. Hooijland, » » Commewijne,	1,50
3. Leasowesen Sarah, katoenplant. » Coronie,	1,63
4. de Resolutie, suikerplant. » Ben.-Suriname,	1,74
5. Waterloo, » » Nickerie,	2,10

		Pct.
6. Kent,	suikerplant. in Ben.-Saramacca,	2,33
7. Caledonia,	cacaoplant. » Ben.-Saramacca,	2,38
8. Johanna Catharina,	» » Ben.-Saramacca,	2,47
9. de Eendragt,	suikerplant. » Perica,	2,95
10. 't Vertrouwen,	» » Ben.-Cottica,	2,98
11. de Goudmijn,	» » Bov.-Commewijne,	3,11
12. Alkmaar,	» » Ben.-Commewijne,	3,22
13. Groot Chatillon,	» » Bov.-Suriname,	3,33
14. Burnside,	» » Coronie,	3,57
15. Dordrecht,	» » Ben.-Suriname,	3,60

d. Gelijk aan het gemiddeld sterftcijfer:

1. Hazard, suikerplantage in Nickerie, 3,70 pct.

e. Boven het gemiddeld sterftcijfer:

		Pct.
1. Alliance,	suikerplant. in Matappica,	3,78
2. Zorg en Hoop,	» » Ben.-Cottica,	3,82
3. Hamptoncourt,	» » Nickerie,	4,58
4. Vreeland,	» » Bov.-Suriname,	4,74
5. Rust en Werk,	» » Ben.-Cottica,	5,11
6. Zoelen,	» » Ben.-Commewijne,	5,18
7. St. Barbara,*	» » Bov.-Suriname,	5,55
8. Pieterszorg,	» » Ben.-Cottica,	5,55
9. Voorburg,	» » Ben.-Suriname,	5,84
10. Jagtlust,	cacaoplant. » Ben.-Suriname,	6,02
11. Meerzorg,	suikerplant. » Ben.-Suriname,	6,22
12. Kroonenburg,	» » Ben.-Cottica,	6,34
13. de Drie Gebroeders,	» » Bov.-Suriname,	8,11
14. Boxel,	» » Bov.-Para,	8,33
15. la Rencontre,	» » Bov.-Para,	8,33
16. Catharina Sophia,	» » Ben.-Saramacca,	8,44
17. Nursery,	» » Nickerie,	9,23
18. Dijkveld,	» » Ben.-Para,	9,52
19. Katwijk,	cacaoplant. » Ben.-Commewijne,	11,76
20. Wederzorg,	» » Ben.-Commewijne,	14,54
21. Peperpot,	» » Ben.-Suriname,	15,38
22. de Guinesche Vriend- schap,	suikerplant. » Bov.-Suriname,	17,39

Op die met * gemerkt is in 1875 geen sterfte geweest.

Districtsgewijze was de sterfte onder de immigranten als volgt:

I. Zonder sterfte:

Boven-Cottica, ook in 1875 zonder sterfte geweest.

II. Beneden het gemiddeld sterftcijfer van 3,70:

1. Commetewane	1,50 pct.
2. Coronie	2,59 »

	Pct.
3. Perica	2,95 »
4. Boven-Commewijne	3,11 »
5. Beneden-Suriname	3,12 »
6. Nickerie	3,24 »

III. Boven het gemiddeld sterftcijfer:

1. Matappica	3,78 »
2. Beneden-Para	3,88 »
3. Beneden-Saramacca	4,34 »
4. Beneden-Commewijne	4,54 »
5. Beneden-Cottica	4,56 »
6. Boven-Suriname	4,80 »
7. Boven-Para	8,57 »

De sterfte onder de Kreolen en andere arbeiders geen immigranten zijnde, op de plantages waar immigranten gevestigd zijn, was districtsgewijs als volgt:

1. in het district Beneden-Para	1,33 pct.
2. » » » Coronie	3,11 »
3. » » » Beneden-Suriname	3,17 »
4. » » » Boven-Cottica	3,36 »
5. » » » Nickerie	4,02 »
6. » » » Beneden-Saramacca	4,47 »
7. » » » Boven-Commewijne	4,55 »
8. » » » Commetewane	4,62 »
9. » » » Boven-Suriname	4,87 »
10. » » » Matappica	4,99 »
11. » » » Perica	5,10 »
12. » » » Beneden-Cottica	5,34 »
13. » » » Beneden-Commewijne	5,57 »
14. » » » Boven-Para	7,34 »

Gemiddeld was de sterfte 4,27 pct.

Uit de bovenstaande tafels, vergeleken met die van het jaar 1875, blijkt het navolgende:

dat de gezondheidstoestand der immigranten uit Britsch Indie en China, blijkens het minder aantal ziekedagen, belangrijk verbeterd is en thans vrij gunstig mag worden genoemd; het aantal ziekedagen der andere immigranten is daarentegen een weinig toegenomen;

dat ook de sterfte onder alle immigranten, met uitzondering van die uit West-Indie (meestal Barbados), belangrijk afgenomen is en de cijfers weinig meer dan de helft bedragen van die van het vorige jaar;

en eindelijk dat de verhouding der sterfte van de immigranten tot de Kreolen en andere arbeiders geen immigranten zijnde, die in 1875 nog was als 6,53:3,81, in 1876 geworden is als 3,70:4,27, derhalve ten aanzien van de immigranten in het algemeen eene zeer gunstige verhouding aangenomen heeft.

Arbeid, loon en werkverzuim.

Het aantal immigranten, dat in 1876 aan den veld- en fabriekarbeid op de plantages heeft deelgenomen, de hoeveelheid van het verrigte werk in dagen of werktaken uitgedrukt en het verdiende loon, bedroegen als volgt:

IMMIGRANTEN UIT:	AANTAL.			AANTAL WERKDAGEN OF TAKEN EN BEDRAG VAN HET UITBETAALD LOON.					
	Mannen.	Vrouwen.	Jongens en meisjes.	Mannen.		Vrouwen.		Jongens en meisjes.	
				Werk-dagen.	Loon.	Werk-dagen.	Loon.	Werk-dagen.	Loon.
West-Indie	166	102	24	17 581¼	f 12 447,48	7 403½	f 4 136,40	150	f 37,50
Nederland	21	»	»	4 177½	3 377,89	»	»	»	»
Nederlandsch Indie, van Chineschen landaard. . .	53	»	»	9 861	8 114,63	»	»	»	»
Britsch Indie	1652	629	180	278 747¾	190 997,98	75 075	48 232,17	11 760¾	5 515,25
China	277	»	»	48 975¼	39 683,77	»	»	»	»
Totaal	2169	731	204	359 342¾	f 254 621,75	82 478½	f 52 368,57	11 910¾	f 5 552,75

De overige dagen van het jaar, die in dezen staat niet als werkdagen zijn gerekend, worden geacht te zijn: 1°. ziekedagen; 2°. dagen van verlof; 3°. dagen van afwezigheid tot het afleggen van getuigenis voor den regter; 4°. dagen van opzettelijk verzuim van werk; 5°. dagen van afwezigheid ten gevolge van het ondergaan van straf; 6°. de zon- en feestdagen, bedragende voor de Hindoes — die volgens hunne te Calcutta gesloten contracten, niet meer dan 5 dagen 's weeks behoeven te werken — niet minder dan 52 zon- en 32 feestdagen, zoodat voor hen slechts 228 als eigenlijke *werkdagen* in het jaar overblijven.

De hoeveelheid arbeid door de Kreolen en andere arbeiders, geen immigranten zijnde, is hoogst moeilijk op te

nemen; in de eerste plaats wegens de ongestadigheid dier bevolking, en ten andere dewijl sommige werken, zoo als het vellen van bosch, het kappen en leveren van brandhout, het verrigten van delfwerk, dikwijls worden aangenomen, waarbij noch tijd, noch het aantal arbeiders, dat soms zeer uiteenloopt, in aanmerking komen. Voor zooveel men de gegevens heeft kunnen bijeenzamelen om deze statistiek zoo juist en volledig mogelijk te maken, worden de volgende cijfers medegedeeld, die met genoegzame naauwkeurigheid den toestand aanduiden.

In 1876 is dan verrigt door de Kreolen en andere arbeiders, geen immigranten zijnde, op de plantages waar immigranten gevestigd zijn, het volgende:

SOORT DER ARBEIDERS.	Mannen.		Vrouwen.		Jongens en meisjes.	
	Aantal.	Werktaken.	Aantal.	Werktaken.	Aantal.	Werktaken.
Door Kreolen	2295	441 319	1711	260 379	198	28 755
Door <i>vreemde</i> arbeiders geen immigranten zijnde. . . .	1364	234 030	292	42 442	33	3 495
Totaal	3659	675 349	2003	302 821	231	32 250

Door de gegevens der beide laatste tafels komt men tot het resultaat, dat de hoeveelheid werks en het dagloon van iederen arbeider gemiddeld zijn geweest in het jaar 1876 als volgt:

IMMIGRANTEN UIT:	Voor iederen man.		Voor iedere vrouw.		Voor een jongen of meisje.	
	Aantal werkdagen of taken.	Gemiddeld dagloon.	Aantal werkdagen of taken.	Gemiddeld dagloon.	Aantal werkdagen of taken.	Gemiddeld dagloon.
West-Indie	105,9	f 0,70 ^s	72,6	f 0,55 ⁹	150	f 0,25
Nederland	198,9	0,80 ⁹	»	»	»	»
Nederlandsch Indie, van Chine- schen landaard	186,1	0,82 ^s	»	»	»	»
Britsch Indie.	168,7	0,68 ^s	119,4	0,64 ²	65,3	0,46 ⁹
China	178,8	0,81 ^s	»	»	»	»
Gemiddeld . . .	165,7	f 0,70 ^s	112,8	f 0,63 ^s	58,4	f 0,46 ^s

Terwijl door de Kreolen en andere arbeiders op de plantages, waar ook immigranten gevestigd waren, in hetzelfde tijdsverloop is verrigt:

gemiddeld per man 184,6 werktaken;
 » » vrouw 151,2 »
 » » jongen of meisje 139,6 »

Reeds vroeger is gewezen op de ongestadigheid der Kreolen-en niet-immigranten bevolking, waardoor het berekenen van hun aantal en hunnen arbeid hoogst moeilijk is. Velen komen slechts enkele dagen, weken of maanden op eene plaats arbeiden, waaruit volgt, dat de opgegeven arbeiders dikwijls door anderen werden afgewisseld en dus niet steeds dezelfde personen zijn geweest. Bij eene vergelijking van den arbeid, verrigt door de immigranten en de Kreolen, zal dit ook in aanmerking moeten genomen worden en niet moeten worden opgevat in den zin, dat terwijl *iedere* immigrant in het jaar gemiddeld heeft verrigt slechts 165,7 taak, door den Kreool en vreemden arbeider zou zijn verrigt 184,6 taak, die wanneer de verrigte arbeid van ieder persoon op zich zelf zou zijn genomen, welligt niet het $\frac{2}{3}$ of $\frac{3}{4}$ van dat bedrag zou hebben gehaald en daardoor beneden het arbeidsbedrag van den immigrant zoude zijn gebleven. Ook moet bij de beoordeeling van de waarde van den arbeid in aanmerking worden genomen, dat de Kreolen niet gewillig zijn tot elke soort van arbeid en ook niet geregeld werken, waaruit men veilig de gevolgtrekking zal mogen maken, dat zonder immigranten, door Kreolen-arbeid alleen, geen landbouwonderneming bestaan, veel minder bloeijen kan. De immigranten daarentegen doen *elken* arbeid die noodig is, zoodat zij, ook om het loon op eene redelijke hoogte te houden, waardoor de landbouw bestaanbaar wordt, gezegd kunnen worden onmisbaar te zijn.

Het maximum loon, dat voor eene week arbeids aan enkele arbeiders is uitbetaald, bedroeg bij de

Immigranten uit:	Aan een man:	Aan eene vrouw:
West-Indie . .	f 9,85 op de suikerplantage Nursery in Nickerie.	f 4,80 op de suikerplant. Goudmijn, Susannasdaal, en Catharina-Sophia, en op de cacaoplantages de Morgenster, Peperpot en Leonsberg.
Nederland . . .	f 11,15 op de suikerplantage Paradise in Nickerie.	—
Nederl. Indie van Chin. landaard	f 4,92 op de suikerplantage de Resolutie in Beneden-Suriname.	—
Britsch Indie . .	f 9,90 op de suikerplantage Boxel in Boven-Para.	f 8 op de cacao-pl. Margarethenburg in Nickerie.
China	f 10 op de suikerplant. Kroonenburg in Beneden-Cottica.	—

Districtsgewijs was de hoofdelijk geleverde arbeid door de immigranten uit Britsch Indie en hun gemiddeld dagloon als volgt:

DISTRICT.	Werkdagen of taken per man.	DISTRICT.	Gemiddeld bedrag van het dagloon.
Boven het gemiddeld bedrag van .	168,7	Boven het gemiddeld bedrag van .	f 0,68 ^s
1. Coronie	227,3	1. Boven-Para	0,91 ^s
2. Boven-Cottica	206,5	2. Boven-Suriname	0,78 ^s
3. Beneden-Saramacca	189,9	3. Beneden-Suriname	0,76 ^s
4. Nickerie	178,4	4. Perica	0,73 ^s
5. Matappica	171,6	5. Boven-Cottica	0,73
6. Beneden-Commewijne	170,6	6. Commetewane	0,69 ⁷
Beneden het gemiddeld bedrag.		Beneden het gemiddeld bedrag.	
1. Beneden-Cottica	162,2	1. Beneden-Saramacca	0,66 ⁷
2. Perica	162,2	2. Nickerie	0,66 ^s
3. Beneden-Suriname	161,1	3. Beneden-Cottica	0,66 ¹
4. Beneden-Para	157,1	4. Beneden-Para	0,65 ⁹
5. Commetewane	140,2	5. Boven-Commewijne	0,65 ^s
6. Boven-Suriname	138,9	6. Beneden-Commewijne	0,65 ^s
7. Boven-Commewijne	134,8	7. Matappica	0,64 ^s
8. Boven-Para	121,2	8. Coronie	0,62 ^s

Dit tafeltje toont aan dat de hoeveelheid van den ver- rigten arbeid zoowel als het bedrag van het verdiende loon van jaar tot jaar zijn vooruit gegaan.

Het door de districts-commissarissen geconstateerd *opzet- telijk werkverzuim*, met welks duur zij vervolgens de overeenkomsten, krachtens artt. 68 en 69 hebben verlengd, bedroeg in 1876 voor de immigranten uit:

Britsch Indie	57 895½ dag, of gem. per volwassen immigrant 25,2 dag.
Nederland	807 » » » 38,4 »
West-Indie	10 720¾ » » » 40,0 »
China	12 244¼ » » » 44,2 »
Nederl. Indie van Chineschen landaard	5 231 » » » 98,7 »
Te zamen	86 898½ » » » 30,0 dag.

Deze opgave vergelijkende met die van het vorige jaar, zal men bespeuren, dat ook het werkverzuim belangrijk minder geworden is, vooral van de immigranten uit Neder- land, West-Indie en China, dat het verzuim van de immi- granten van Chineschen landaard uit Nederlandsch Indie in groote mate toegenomen is, terwijl even als in 1875, de immigranten uit Britsch Indie *het best* hunne werk- overeenkomsten hebben nageleefd.

Districtsgewijs bedroeg het geconstateerd *opzettelijk werk- verzuim* van alle immigranten te zamen gemiddeld als volgt:

	In 1876.	In 1875.
I. Beneden het gem. bedrag van 30,0.		
1. Boven-Cottica	geen	0,4
2. Matappica per immigrant	2,0	21,2
3. Commetewane » »	5,0	22,6
4. Coronie » »	5,5	16,1
5. Boven-Commewijne » »	9,5	30,0
6. Perica » »	16,1	33,0
7. Nickerie » »	17,4	32,7
8. Beneden-Saramacca » »	20,4	33,0
9. Boven-Suriname » »	23,5	34,5
10. Beneden-Commewijne » »	25,9	33,5
II. Boven het gemiddeld bedrag.		
1. Beneden-Cottica per immigrant	39,4	49,2
2. Beneden-Suriname » »	45,0	41,6
3. Boven-Para » »	55,8	43,4
4. Beneden-Para » »	74,3	54,0
Gemiddeld per immigrant	30,0	36,6

Wanneer nu het onderzoek omtrent bovengemeld werkverzuim in alle districten met dezelfde naauwgezetheid heeft plaats gevonden, dan blijkt uit de bovenstaande opgaven:

1°. dat, behalve in de drie laatstgenoemde districten, waar het verzuim is toegenomen, dit overal elders belangrijk minder geworden is, waartoe meerder lust en geschiktheid voor den arbeid veel zullen hebben bijgedragen;

2°. dat, even als in het vorige jaar, in het district Beneden-Para het meeste en in Boven-Cottica het minste werkverzuim is opgetekend, en dat de immigranten in de 10 eerstgenoemde districten het best hunne werkovereenkomsten hebben nageleefd.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat het met den arbeid van de koelies, zooals de medegedeelde cijfers trouwens bewijzen, over het algemeen goed gaat, en nog veel beter zoude zijn, indien zij elkander niet zoo veel overlast aandeden en de verhouding tusschen de seksen beter was. Velen hebben reeds belangrijke sommen geld overgespaard, die zij uit vrees voor diefstal in den grond begraven, aan anderen in bewaring geven of tot sieraden laten verwerken. Door mijne tusschenkomst, die hun, om diefstal te voorkomen, gaarne werd verleend, hebben thans 126 koelies f 19 490,99 en 12 ropijen, waaronder begrepen is eene som van f 120,99 en 3 ropijen voor nalatenschappen van 5 ab intestato overleden koelies, in de Surinaamsche Bank alhier gedeponeerd.

Omtrent de oprigting eener spaarbank geldt hetzelfde wat in de vorige verslagen is opgemerkt geworden.

Klagen en misdrijven.

In 1876 zijn door de immigranten tegen hunne huurders of werkgevers de volgende klagen ingebracht:

GETAL EN AARD DER INGEBRAGTE KLAGTEN.	Waarvan niet bewezen of ingetrokken.
1. <i>District Boven-Cottica.</i>	
Geene.	
2. <i>Perica.</i>	
Geene.	
3. <i>Boven-Commewijne.</i>	
Geene.	
4. <i>Perica.</i>	
Geene.	
5. <i>Commewijne.</i>	
Geene.	
6. <i>Matappica.</i>	
Geene.	
7. <i>Beneden-Para.</i>	
Geene.	
8. <i>Boven-Para.</i>	
Geene.	
9. <i>Nickerie.</i>	
1 wegens het toebrengen van slagen .	1
10. <i>Beneden-Suriname.</i>	
1 wegens het toebrengen van slagen .	»
1 wegens het niet verstrekken van brood of beschuit aan de verpleegd wordende zieken	in behandeling bij den procureur-generaal.
11. <i>Beneden-Saramacca.</i>	
1 wegens het niet opnemen van 4 immigranten in het ziekenhuis en weigeren hun voeding te geven . .	1
1 wegens het toebrengen van slagen .	1
12. <i>Boven-Suriname.</i>	
1 wegens het toebrengen van slagen .	»
1 wegens het opleggen van te zwaar werk	1
1 wegens het beletten om het hem opgedragen werk te verrigten . . .	1
1 wegens te min uitbetalen van loon .	1
1 wegens het mishandelen van een zieke	door het hof van justitie veroordeeld.
13. <i>Beneden-Cottica.</i>	
1 wegens weigering tot opname in het ziekenhuis	1
1 wegens onvoldoende voeding in het ziekenhuis	1
4 wegens het toebrengen van slagen .	1
2 wegens het opleggen van te zwaar werk	2
5 wegens het uitbetalen van te weinig loon	5
14. <i>Beneden-Commewijne.</i>	
1 wegens onvoldoende voeding in het ziekenhuis	1
1 wegens weigering tot opname in het ziekenhuis	1
6 wegens te min uitbetaald loon . .	6
9 wegens het opdragen van te zwaar werk	9
2 wegens weigering van een pas . .	2

Het aantal tegen immigranten ingebrachte klachten ter zake van misdrijf is in den volgende staat vermeld:

IMMIGRANTEN UIT :	Overtredingen ter zake van pligtverzuim (artt. 132-136 der strafverordening van 1874.)			Andere overtredingen.			Wanbedrijven.			Misdaden.		
	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.
West Indie	135	133	2	22	18	3	6	3	1	»	»	»
Nederland	5	2	3	2	1	1	»	»	»	4	4	»
Nederlandsch Indie, van Chineschen landaard	23	23	»	4	4	»	5	5	»	»	»	»
Britsch Indie	181	163	10	198	130	64	55	28	16	24	6	11
China	39	38	1	9	9	»	6	5	»	4	3	»
Totaal	383	359	16	235	162	68	72	41	17	32	13	11
Waarvan sedert 1875 aanhangig waren	1	»	»	2	»	»	17	»	»	18	»	»

Districtsgewijze laten deze klachten zich rangschikken, als volgt:

DISTRICTEN.	Overtredingen ter zake van pligtverzuim (artt. 132-136 der strafverordening van 1874.)			Andere overtredingen.			Wanbedrijven.			Misdaden.		
	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.	Aangebragt.	Schuldig bevonden.	Niet bewezen of ingetrokken.
Beneden-Suriname	59	57	2	23	18	4	47	33	6	5	2	2
Boven-Suriname	19	18	1	14	11	3	»	»	»	1	1	»
Beneden-Para	6	4	1	1	»	1	1	»	1	»	»	»
Boven-Para	2	2	»	2	2	»	»	»	»	1	1	»
Boven-Commewijne	»	»	»	4	3	1	»	»	»	»	»	»
Commewane	9	9	»	1	1	»	»	»	»	»	»	»
Perica	»	»	»	3	2	1	»	»	»	»	»	»
Boven-Cottica	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Matappica	19	17	2	4	2	2	»	»	»	»	»	»
Beneden-Commewijne	54	45	2	34	23	7	4	1	2	12	3	8
Beneden-Cottica	54	53	1	48	29	19	15	6	6	8	3	1
Beneden-Saramacca	85	85	»	21	20	1	1	»	»	1	»	»
Nickerie	44	37	7	54	31	23	4	1	2	4	3	»
Coronie	32	32	»	26	20	6	»	»	»	»	»	»
Totaal	383	359	16	235	162	68	72	41	17	32	13	11
Waarvan sedert 1875 aanhangig waren	1	»	»	2	»	»	17	»	»	18	»	»

Er komen dus in 1876 gemiddeld op elk honderdtal immigranten uit:

	Over- treddingen.	Wan- bedrijven.	Misdaden.
West-Indie	32,98	1,06	geen.
Nederland	25,00	geen.	10,71
Nederlandsch Indie van Chineschen landaard.	41,22	4,58	geen.
Britsch Indie. . . .	12,78	1,56	0,57
China	16,00	0,33	0,33
Gemiddeld	16,12	1,44	0,37

Meer dan de helft der overtredingen en bijna alle wanbedrijven en misdaden zijn tegen andere personen dan huurders of werkgevers begaan.

Voorts blijkt uit deze opgaven:

dat het aantal overtredingen en misdaden belangrijk minder is dan in 1875, maar het aantal wanbedrijven daarentegen toegenomen is;

dat de meeste misdaden zijn gepleegd door immigranten uit Nederland;

dat de meeste overtredingen en wanbedrijven zijn begaan door de immigranten van Chineschen landaard uit Nederlandsch Indie en de minste door die uit Britsch Indie en China, en dat wederom geene enkele klagt is ingekomen tegen de immigranten in Boven-Cottica.

Districtsgewijs zijn op elk honderdtal immigranten in 1876 gemiddeld aangebragt:

DISTRICTEN.	Over- treddingen.	Wan- bedrijven.	Misdaden.
1. Boven-Cottica . .	»	»	»
2. Perica	3,79	»	»
3. Bov.-Commewijne.	4,94	»	»
4. Beneden-Suriname.	9,93	5,84	0,50
5. Matappica . . .	10,72	»	»
6. Boven-Para . . .	14,03	»	»
7. Beneden-Para . .	14,63	2,44	»
8. Boven-Suriname .	15,21	»	0,46
9. Commetewane . .	18,52	»	»
10. Beneden-Cottica .	21,16	0,21	»
11. Ben.-Commewijne.	30,13	0,68	3,77
12. Coronie	34,53	»	»
13. Ben.-Saramacca .	35,09	0,33	0,33
14. Nickerie	37,40	1,53	1,53
Gemiddeld	16,12	1,44	0,37

De meeste overtredingen, wanbedrijven en misdaden zijn

dus gepleegd respectvelijk in de districten Nickerie, Beneden-Suriname en Beneden-Commewijne.

Voor meer bijzonderheden wordt verwezen naar de hierbij overgelegde staten:

Lit. A, aantoonende de aankomst en indeeling der immigranten in 1876;

Lit. B, aantoonende de mutatie die onder de immigranten hebben plaats gehad; en

Lit. C, aantoonende het aantal mannen, vrouwen, jongens en meisjes, dat zich op den 31sten December 1876 op iedere plantage bevond.

II. KOLONISATIE.

De getalsterkte der Europeesche landbouwende kolonisten, afkomstig van de in 1854 opgehevene kolonisatie te Groningen aan de Saramacca bedroeg:

	Mannen.	Vrouwen.	Jongens.	Meisjes.	Totaal.
Op den 1sten Januarij 1876.	28	36	33	20	117
Vermeerderd door:					
geboorte	»	»	1	»	1
verhuizing van elders in de kolonie	»	1	»	»	1
het bereiken van den leef- tijd van 16 jaren . . .	11	1	»	»	12
	39	38	34	20	131
Verminderd door:					
verhuizing naar elders in de kolonie	2	»	»	»	2
het bereiken van den leef- tijd van 16 jaren . . .	»	»	11	1	12
overlijden	1	6	3	»	10
Blijft op 31 December 1876.	36	32	20	19	107

Zij bezaten op den 31sten December 1876 in eigendom 1031 hektaren land en in pacht 18 hektaren, alles gelegen in den omtrek van Paramaribo; van dat land diende 238 hektaren tot weiland en 63 hektaren tot bouwland.

Hun veestapel bestond uit 8 paarden, 487 runderen, 2 muilezels, 24 steenezels en 8 varkens.

Hun toestand is overigens vrij wel gelijk gebleven aan dien van het jaar te voren. Enkelen, die den landbouw meer in het groot bedrijven en zich daartoe ook van inlandsche werkkrachten bedienen, komen vooruit. Europeesche landbouwkundigen, de middelen bezittende om zich op veeteelt en het verbouwen van voedingsmiddelen en stapelproducten toe te leggen, zouden met bijstand van tropische arbeiders hier goede zaken kunnen doen.

Nederzettingen van dien aard zouden wel kans van slagen hebben en allezins wenschelijk zijn. Van de voorwaarden waarop de vestiging van personen of gezinnen als landbouwers in de kolonie Suriname zal kunnen plaats hebben

en die bij publicatie van den 1sten Augustus 1863 in werking zijn gebragt, wordt overigens geen gebruik gemaakt.

Ofschoon die bepalingen tot het verkrijgen van grond uit 's lands domeinen zeer gunstig geacht mogen worden, heeft zich nog geen enkele Europesche landverhuizer opgedaan om daarvan partij te trekken, vermoedelijk omdat met landbezit nog niet alles is gezegd en men de noodige middelen bezitten moet, eerstens voor den overtocht en ten andere om den grond te ontginnen en vruchtdragend te maken, terwijl men in dien tusschentijd ook leven moet.

Kapitaal is steeds een der hoofdfactoren van tropischen landbouw geweest en zal dit immer blijven; waar dit met ijver, kennis en wetenschap, met beleid en eerlijkheid wordt aangewend, kunnen ook de vruchten niet achterwege blijven.

Paramaribo, den 14den April 1877.

De Agent-Generaal,

(get.) J. F. A. CATEAU VAN ROSEVELT.